

Op zich zelf is het toch niet kwaad, als onze partij mocht ervaren wat ons in Zacharia 8:23 wordt getekend: „het zal in die dagen geschieden, dat tien mannen — dit betekent vele zegenen onze kantteekeningen en zij verwijzen dan naar Leviticus 26:26, een tijd als die ons nu weer bedreigt — de sijn zullen grijpen van één Joodschen man, zeggende: „wij zullen met u allen gaan, want wij hebben gehoord, dat God met u allen is“.

Onze antirevolutionaire actie onder leiding van prof. Watring, — die immers paedagoog is? — werkte zelfs met slagzinnetjes: maak geen fouten enz. die, althans naar mijn smaak, de waardigheid van ons doen weinig verhoogden. Wij moeten het hebben van ons gereformeerde volk, en dat mint de deftigheid, die wij gelukkig nog niet verloren.

Was het ons niet die soort actie te doen om de eigen menschen goed te doen stemmen? Dat geloof ik niet.

Was het ons dan om anderen te doen?

Dan is dat niet geslaagd, en kon het niet slagen, zoolang wij getrouw naar de ordinantiën Gods verwezen, want dan winnen wij niet, vooral niet in revolutionairen tijd, maar stooten wij af. Wij hebben dat gelukkig ook mogen doen. En wij mogen nu zeggen: Wij zijn weer onder ons.

Ik heb altijd schik gehad in den ijver bij de stembus getoond, maar nooit geloofd in de kracht van prentjes met een man aan het roer of met een vliegtuig en dergelijke dingen.

Dat behoort bij een der kwade zijden van de „democratie“, die zegt het volk hoog te schatten, want zij begeert te regeren naar den „volkswil“ of in elk geval naar de „volksmeening“, terwijl zij in de dagen van den stembusrijd den gewonnen man ziet als een onnoozelen hals.

Ik denk nu aan de plaatsen van de partij van den arbeid, die het gezond verstand onder ons volk weer onderschatten.

Zij wilde allen winnen. Je zag op zoo'n prent den arbeider met de pet op, dom gezicht, en dan den boer met een soort helm op het hoofd, even weinig verstandelijk, en daarna den intellectueel: dat was een fijne mijnheer, cultuursmens, ziet ge?

En zij stemden allen op de partij van den arbeid. Maar ik vermoed, dat deze dingen een omgekeerd invloed oefenden. Menigeen onder de boeren en arbeiders heeft gedacht: laat maar je kijken.

Trouwens als de kiezers van de reclameplaten moesten leeren, hoe zij zich zouden verklaren ten aanzien van de vraagstukken, die aan de orde van den dag zijn dan konden zij niet dan in de war geraken. Tegen de bureaucratie — dat zei de antirevolutionair, maar ook de partij van den arbeid. Voor de vrijheid van den boerenstand, dat beloofde de partij van den arbeid en de partij van de vrijheid. Ik zag de platen vlak naast elkaar hangen.

Zoo kwam de kiezer in de positie van het ezeltje, dat tusschen twee hooibergen was geplaatst en juist daardoor niet at. Daar bleven trouwens een half miljoen kiezers thuis: de onbeslisbaarheid of onverschilligheid had tien zetels kunnen halen.

Uit alles blijkt, dat ten slotte voor een volk, dat waarlijk politiek meeleeft, het beginsel beslist. En de strijd der beginselen zal in kracht toenemen, wanneer de zonen van Calvin hun roeping verstaan.

Wat mij bijzonder deugd heeft gedaan is het feit, dat de Christelijk historisch zinnig zo goed hebben gehandhaafd.

Zij zagen eerst afvallen de Barthiaansche en half-roode Hervormden. Zij hadden tegen zich zelfs den grooten man der Ned. Hervormde Synode, ds. Gravemeyer, die het zoo goed kan vinden met prof. Bannink. Klinkende namen waren tegen hen. Vele dominé's getuigden tegen hen. Juist die lieden, die zoo groote kracht willen uitoefenen voor het Evangelie, door wezenlijke verloochening van haar eisch. En dan was er de herleving van de partij van wijlen ds. Lingbeek, met aan het hoofd den voorheen feilen bestrijder van dien politicus: de heer Krüger. In de politiek maakt men nog vreemde sprongen, dan in de tent der acrobaten. Het leek niet best.

Maar niet te waardeeren kalme ging de leiding door, zich niet latend verleiden tot eenige concessie. En zie — de partij handhaafde zich in de oude sterkte. Dat is leersaam en het behoort iets goeds, voor de samenwerking van wie elkander waarlijk noodig zullen hebben. Meer en meer.

De kracht der Christelijke politieke partijen zit in haar trouw aan de goede beginselen.

Als het antirevolutionaire volk leeft dicht bij de Schrift, als het de belijdenis der vaderen kent, dan stemt het van zelf goed en kan het de verleiding der revolutie weerstaan.

Die verleiding zien wij, evenals in de dagen van Groen van Prinsterer, op politiek gebied in het perfectionisme. De mensch verbeeldt zich uit eigen kracht een staat en een maatschappij te kunnen bouwen zonder gebrek in groote weelde.

Daarnaast komt ons nu een ander vertoon van verwaandheid tegen in het activisme. Het komt aan op de daad.

Zoals Denys de Rougemont het profeteerde: „penser avec les mains“. Denken met de handen. De daad, de daad. Maar als gij zijn boek met dezen titel hebt gelezen, zegt gij: en waar is nu die daad?

Ik mag wijzen op een Franschen belijder, die beter onze roeping heeft mogen tekenen. Het is Yann Rouillet in het eerste nieuw verschenen nummer van „Foi et Vie“.

Deze jonge man, die daarin op ontroerende wijze den nood der Fransche protestantsche kerken beschrijft — de Heere Jezus, zoo klaagt hij, heeft dit land verlaten, — wijst op tweeërlei, waarop wij bedacht moeten zijn.

Wacht maar, dus zegt hij, wij behooren tot het corps, waarop de wereld spuwet, dat zij bestrijdt, dat zij doodt. Het is: „tolle, tolle, ôte-le!“ Wij verdragen u, maar pak u weg.

Toch strijden met alle macht. Echter bedenkt één ding: „activisme guette“. Het activisme ligt op de loer. Ik doe, ik doe, ik denk niet meer, ik bid niet meer, ik deins nimmer meer, tot de Meester zijn „Domini Canes“ — deze strijder duchtte den naam niet, dien eens de groote vijanden van zijn vaderen zich zelve gaven: spurhoonden van Christus — er aan herinnert, dat Hij de herder der schapen is.

De wereld moge zeggen: perfectionisme, activisme, onze strijd moge blijven gehoorzaamheid in alles. Wie plant en nat maakt is een ander dan Die den wasdom geeft.

Maar als wij zoo denken aan den goeden strijd, dien, naar wij bidden en hopen het gereformeerde volk van Neder-

land zal willen strijden, hoe moet het ons dan treffen, dat getrouwe zonen der Reformatie thans door gereformeerde synoden in een hoogheid en verdwazing, als eens in de dagen van de Cock en van Kuyper de groote Ned. Herv. Synodes zulks aandorst, worden vervolgd en gebannen, en, onder een deksel van vriendelijkheid, verbitterd worden bestreden.

Hoe moet het ons dan treffen, dat men zijn best doet om dien broeders straks inzake de met elkander gebouwde kerken te kunnen toeroepen — terwijl het „tolle tolle“, ons nog in de ooren klinkt: ôte-toi de là que je m'y mette. Ga daar van daan, opdat ik er kan gaan zitten.

De jonge Rouillet — door de Duitschers gefusilleerd — dacht het alleen te hooren van de vrijdenkers.

Wij zullen het vernemen van broeders, die de belijdenis verzwakken en het recht der kerk van Christus, dat is de plaatselijke kerk, onder den voet loopen.

De zeventig procent, waarvan ik straks sprak, kunnen ons met zorg de toekomst van ons volk doen tegemoet treden.

Maar dit geschiedt onder de tien procent, die wij dachten, dat voor de Reformatie nog bleef bewaard.

De Heere zij ons genadig.

Met hartelijke groeten en heilwens uw toegesegen

MARNIX

Hervormde synode en vakbeweging.

Ds E. Th. v. d. Born schrijft in „Ons Kerkblad“ (Utrecht) over de besluiten van de synode der Ned. Herv. kerk het volgende:

In „Trouw“ werd onder het opschrift „Kerk en Vakbeweging“ het volgende gepubliceerd:

„In de zitting van Woensdag heeft de Gen. Synode der Ned. Herv. Kerk aangevaard het rapport over de verhouding tusschen kerk en vakbeweging, uitgebracht door Prof. Banning, Prof. Hattjema, Mr de Jong en Mr Van Walsum.

Het rapport wijst lidmaatschap van de E.V.C. af. De Kerk is dank verschuldigd aan de Chr. Vakbeweging voor haar bewaard en beschermend werk. De Kerk erkent het echter niet als eisch van het Chr. beginsel zich bij de Chr. Vakbeweging aan te sluiten. Wanneer 't streven van het N.V.V. om de materialistische levensbeschouwing te doorbreken zich voortzet, en er mogelijkheid blijft om in de organisatie een sfeer te scheppen, waarin ook een Christen krachten zijn overtuiging kan leven, ziet de Kerk geen reden, het lidmaatschap van het N.V.V. te ontraden.“

Dit rapport is dus door de Synode aangevaard. De consequenties daarvan gaan ontzaglijk ver. Consequenties, die ons ook raken. Want hier worden wij door de Synode der Ned. Herv. Kerk in den steek gelaten in onze sociale strijd. De Chr. Vakbeweging krijgt principieel haar congé. Zij krijgt wel een dankbetuiging voor haar „bewaard en beschermend werk“, maar zij is als Chr. Vakbeweging geen *visch* van Chr. beginsel. Daarmee vervalt dus haar grondslag. Zij heeft feitelijk geen bestaansrecht. Zij kan dat bestaansrecht althans niet funderen op het Woord Gods.

Maar in het blijkbaar aan „Trouw“ verstrekte communiqué wordt dat niet bewezen. Het moet ieder opvallen, hoe hier gesproken wordt. „De kerk is dank verschuldigd“, „de kerk erkent“, „de kerk ziet geen reden“. Waar blijft hier het *Woord Gods*, waaruit ook de Christelijke Vakbeweging totnu toe haar kracht putte, haar doelstelling vond, en haar recht funderde om ieder tot samenwerking op te roepen?

Wanneer er zulke belangrijke conclusies worden uitgesproken, die in feite een streep halen door geheel onze Christelijke actie, ook op sociaal terrein, is men dan klaar met simpel te zeggen: „de kerk ziet niet als eisch van chr. beginsel“? Heeft men dan niet de dure roeping uit den *Woord Gods* aan te toonen, dat een Chr. vakbeweging niet behoort tot „de geheele wijze des dienste, dien God van ons eischt“, en tevens aan te toonen, dat de eigen gegeven richtlijnen daarmee wel in overeenstemming zijn?

Hij vervolgt:

En daarom is het zoo te betreuren, dat het Schriftbewijs hier ontbreekt, althans in het in „Trouw“ gegeven bericht. Met gaat toch in de Ned. Herv. Kerk niet leven bij wat „de kerk zegt“, maar toch bij wat Gods Woord zegt?

Als gewoonlijk geeft Ds v. d. Born hier een fijne opmerking. Het wordt meer en meer gewoonte: de kerk, de synode, de gemeenschap, Gods volk, zijn bewogen ernst, etc., etc., etc., dat zijn grootheden, die men abstraheert, en eerst tot uitgangspunt, daarna tot grondslag neemt.

Staatsabsolutisme gepropageerd als Christelijk beginsel?

Nog over een ander besluit van de Hervormde synode schrijft Ds v. d. Born. Eerst geeft hij het weer zoo als het luidt:

„De Synode is van oordeel, dat de „Nieuwe koers“, die de doorbraak van het Evangelie in de neutrale samenleving beoogt, met zich medebrengt voor het vraagstuk van het staatkundig leven, de overtuiging, dat de overheid geen neutrale figuur is, maar het lichaam, dat van Gods wege de opdracht heeft om onder eigen verantwoordelijkheid, haar geestelijke, culturele, morele en sociale taak te vervullen. De Kerk heeft de taak tot de overheid haar woord te spreken. Dat wil niet zeggen, dat de kerk zich aan eenige politieke partij bindt.“

Daarna merkt Ds v. d. Born op:

Zooveel woorden als hier staan, zooveel vragen komen

er op. Wat bedoelt men met de woorden: het Evangelie beoogt een doorbraak in de neutrale samenleving? (Is er wel een neutrale samenleving?) En wat beteekenen de woorden van „den nieuwe koers“, die daarbij door het Evangelie beoogd wordt? Heeft de Generale Synode een openbaring ontvangen, dat het Evangelie nu in het jaar 1936 een nieuwe koers neemt, afwijkende van de vorige? Een openbaring, waarbij de Synode geleerd heeft, dat de overheid geen neutrale figuur is, maar het lichaam, dat van Gods wege de opdracht heeft om onder eigen verantwoordelijkheid haar geestelijke, culturele, morele en sociale taak te vervullen? Dat mag ik wel vragen, omdat de omschrijving van de roeping en taak van den Staat hier een geheel andere is, dan wij totnu toe beleeden hebben. Ja, heeft de Synode een openbaring ontvangen, waarbij haar dan tevens de oogen geopend zijn, dat de „kerk“, n.l. de Ned. Herv. Kerk, de roeping heeft van Gods wege om deze overheid, met zulk een taak, haar woord te spreken, opdat de Staat deze taak naar den wil Gods vervulde?

Mijn vraag is groote ernst, immers men spreekt van een nieuwe koers van het evangelie. Het evangelie gaat hier voorop. Het evangelie staat een nieuwen weg in. Wij staan blijkbaar op een keerpunt der tijden. Er komt iets nieuws. De Synode der Ned. Herv. Kerk heeft het „gehoord“ uit het evangelie zelf. En als ik de woorden der Synode goed begrijp — en men wil toch geen frasen — dan is het de roeping der overheid thans om een „theocratische“ te regeren, om in den Naam Gods heel het leven te reguleren, en onder haar kleem te leggen. En het is de roeping der Ned. Herv. Kerk om haar daarbij te leiden, zoodat de overheid het Woord Gods hoort, en alzoo den wil Gods aan haar onderdanen kan opleggen. Want de Synode bedoelt niet een staatsabsolutisme in anti-christelijke zin. Zij zoekt niet de „totalitaire staat“, zoolals wij die in het Nat. Soc. gezien hebben. Zulk een staat heeft deze Synode zelf principieel veroordeeld in de oorlogsjaren. Neen, zij spreekt van een staat, die wel heel het leven „reguleert“, maar zulks onder leiding van de „kerk“. Nu beteekent voor mij een „theocratische“ regering, een Godsregering in optima forma. En dat terwijl wij altijd beleeden hebben, dat wij „theocratisch“ geregeerd worden van uit den hemel door Jezus Christus, den eenen en waren theocratischen Koning, door Wien de Vader nu alle dingen regeert. En dat, terwijl wij altijd gezegd hebben, dat de Staat alleen de roeping heeft om de rechtsverhoudingen van een volk te „reguleren“.

Even verder:

Wordt het geen tijd, dat de Synode der Herv. Kerk eens precies gaat zeggen, wat zij wil? Zoekt zij een Staat, die alles aan zich trekt, het sociale, het culturele, het morele leven, met al wat daaruit voortvloeit? Een Staat, die bij dit groote werk geleid wordt door de „kerk“, die dus in feite de leiding heeft? Maar ziet zij dan niet, dat zoo de „kerk“ bezig is het „Trojaansche paard“ binnen te halen, n.l. de absolute staatsgedachte? En is dat geen monsterverbond van kerk en staat?

Ds v. d. Born vervolgt:

„Ten aanzien van de volkseenheid stelt de Synode zich op het standpunt, dat de eenheid van het geheele volk als geroepen tot den dienst aan God, gaat boven de geschiedenis in volksdelen.“

Welke betekenis hebben deze woorden? Het is moeilijk om den zin er van te ontdekken. In verband met wat de Synode heeft opgemerkt omtrent de Chr. school, de Chr. vakvereniging zouden ze kunnen beteekenen: Weg met de Chr. school, weg met de Chr. vakvereniging, weg met de Chr. radio enz. Een school voor allen, een vakverbond voor allen, een radio voor allen, enz. enz. En dat alles onder leiding van de Staat, die op haar beurt weer staat onder leiding der „kerk“.

En besluit zijn artikel:

„Tenslotte spreekt de Generale Synode uit, dat de zorg voor kerk en volk, die groote activiteit vraagt, niet mag verhinderen, dat ambtsdragers en leden den verborgen omgang met God zoeken, daardoor wordt een al te onberaden ijver getemperd, en de moed tot arbeiden en getuigen gelyk en bevestigd.“

Deze verborgen omgang met God noemt de Schrift verbondoverkeer met Hem in Jezus Christus. En voor dat verbondoverkeer hebben wij Zijn Woord. En uit dat Woord vinden wij onze wereldroeping. En in dat Woord ligt ook de kracht voor het altijd zich vernieuwende geloofsgehoorzaamheid. En daarom hoop ik zeer, dat dit Woord Gods ook in de Ned. Herv. Kerk tot heerschappij komt, en dat men zich daar voor dit Woord des Heeren buigt, gelijk Calvijn dat deed. Want dit alles vervult velen met groote smart en bezorgdheid.

Ik kan het niet anders zien, maar deze Synode is bezig de anti-christelijke Staat in ons land voor te bereiden.

„Een al te onberaden ijver getemperd“, — typische probleemstelling van wie geen principieelen maatstaf heeft. De tijd der „gouden middenwegen“ is gewoonlijk het tegendeel van profetisch. En het „médén agan“, „ne quid nimis“, het „ala niet door“, is vaak surrogaat voor principieele ethiek.

Kerkelijk verzet in Duitschland.

Wij geven het volgende uit „In de Waagschaal“ weer:

Het is de moeite waard niet te vergeten, dat de tegenstand van de aanhangers van de Belijdende Kerk tegen Hitler een veel wijder terrein besloeg dan waartoe de synodes en kerkelijke instellingen gerechtigd waren. Aan Niemöller werd het eerst de toegang tot de kansel onzegd om een artikel, dat hij schreef voor het tijdschrift „Junge Kirche“ in 1933, waarin hij een aanval deed op de Jodenvervolgingen door de nationaal-socialisten. Hij bestreed de voornaamste leerstelling van het totalitaire systeem, n.l. dat er geen hogere autoriteit is dan de politieke staat. Het is gebleken, dat de predikanten van de Belijdende Kerk over het algemeen weigerden te bidden om een overwinning van Duitsland, en dat zij daardoor de

heersende.

Het is i Duitsland Duitsland hij zijn ver dering vo vond in vo

En de hou

De belon dienstvrijh Volken is om niet? na de oor bisschop v offer vald strijdend

Het vóór het gaven om dreiging v te laten z letten, da ontstaat o

Wij lezen

Toen heb zij de mee Nanzo No volgende: tijden duld zonder gew vestigen. C ken, zal, z doen verd nomische v vijandig st den toegel

Duidelijke komt men

„In de V

Sedert d op zo gro maal in m de Sovjet kerken zij In Mosl krijgen in Russische Amerikaan middernat lathedral

„In de V

In de gr zijn de kee wust voor om de vel zich hadde plaatst zie het faillies ontworlede houvast te een ernstig schap. Wa de opleidic stevig fun een brede een over d dende kerk

De We een Occur die opleidic Chateau de knaestel hee zeer gesch

Mannen worden gel

1. mann wereldlijke 2. manne opgeleid v werk enz. 3. theole

Van dese ook de moe lijkheid om werk te ha kerken zo het christe woordelijk althans de erkend en gedaan wa kan doen

Tot zoov rand, dat dat er in over de wij verantwoor klinken, do kerken hee het bescha als christel geloof ont

het Evangelie
enleving? (Is er
t betekenende
laarlijk door het
rale Synode een
nu in het jaar
van de vorige?
rd heeft, dat de
het lichaam, dat
ker eigen verant-
de, morele en
el vragen, omdat
van den Staat
beleden hebben.
tvangen, waarbij
dat de „kerk”,
t van Gods wege
woord te spre-
il Gods vervulde?
t spreekt van een
ngelie gaat hier
en weg in. Wij
in. Er komt iets
k heeft het „ge-
de woorden der
geen frasen —
om ons „theocra-
beel het leven
agen. En het is
daarbij te leiden,
ert, en alsoo den
egen. Want de
e in anti-christe-
staat”, rooals wij
een staat heeft
l in de oorlogs-
die wel heel het
g van de „kerk”.
’ regering, een
terwijl wij altijd
eregeerd worden
i eenen en waren
er nu alle dingen
l hebben, dat de
chtsverhoudingen

Herv. Kerk eens
ij een Staat, die
cele, het morele
en Staat, die bij
erk”, die dus in
niet, dat zoo de
binnen te halen,
t geen monster-

de Synode zich
geheele volk als
in de geschieden-

z? Het is moei-
verhand met wat
Chr. school, de
eteekenen: Weg
vereeniging, weg
voor allen, ten
en, enz. enz. En
e op haar beurt

uit, dat de zorg
raagt, niet mag
in verborgen om-
al te onberaden
en getuigen ge-

de Schrift ver-
is. En voor dat
in uit dat Woord
Woord ligt ook
de geloofsgehoor-
dit Woord Gods
pij komt, en dat
en buigt, gelijk
jelen met groote

Synode is bezig
te bereiden.

erd”, — typi-
principee-
alden midden-
an profetisch.
nis”, het „sla-
r principele

Duitschland.
Waagschaal”

na, dat de tegen-
nde Kerk tegen
lan waartoe de
igd waren. Aan
de kansel ont-
het tijdschrift
aanval deed op
socialisten. Hij
het totalitaire
is dan de poli-
nten van de Be-
nen te bidden om
zij daardoor de

heersende politieke partij woedend maakten.

Het is interessant te vermelden dat; als een kenner van Duitsland als De Witt Clinton Poole er voor pleit, dat Duitsland politiek voor altijd verbrokkeld moet worden, hij zijn verklaringen doet vergezeld gaan van warme waardering voor het persoonlijk verzet, dat hij in Duitsland vond in vele groepen maar bovenal onder de Christenen.

En de houding der geallieerden?

De belofte, die het Duitse volk is gegeven, dat de godsdienstvrijheid zou worden geëerbiedigd door de Verenigde Volken is niet gehouden zoals men dit gedacht had. Waarom niet? Weinig meer tragische documenten hebben ons na de oorlog uit Duitsland bereikt dan de sneekbede van bisschop Wurm, die zich afzwaart of de overwinnaars ten offer vallen aan hetzelfde kwaad, dat zij kwamen bestrijden.

Het schijnt merkwaardig dat vele van hen die jaren vóór het uitbreken van de oorlog al hun tijd en krachten gaven om te trachten de Amerikanen de werkelijke bedreiging van het nationaal-socialisme en het Hitler-régime te laten zien nu pogingen moeten aanwenden om te belletten, dat er nu omgekeerd hier in Amerika een neiging ontstaat om een Hitleriaanse gedachtegang te volgen.

Communisme en godsdienst.

Wij lezen in „De Linie”:

Toen hem werd gevraagd, wat zijn partij zou doen, als zij de meerderheid der stemmen zou krijgen, antwoordde Nanzo Nozaka, de leider der Japanse communisten, het volgende: „De Communistische Partij zal de andere partijen dulden, maar zij zal er niettemin naar streven, om zonder geweld een staat met één klasse en één partij te vestigen. Ofschoon zij vrijheid van godsdienst aan schenken, zal zij zich toch ten doel stellen, de godsdienst te doen verdwijnen door rationalisatie van het sociale, economische en politieke systeem. Godsdienstige scholen, die vijandig staan tegenover het communisme, zullen niet worden toegelaten”.

Duidelijkheid is een zeldzaam artikel; af en toe komt men het tegen.

Russisch Paascheest.

„In de Waagschaal schrijft: ”

Sedert de dagen van de revolutie is het Paascheest niet op zo grootse wijze gevierd als dit jaar. Voor de eerste maal in meer dan twintig jaar luidden de kerkklokken van de Sovjet-Unie in de heilige Paasweek en de orthodoxe kerken zijn vol geweest van bezoekers.

In Moskou was het zo goed als onmogelijk een plaats te krijgen in één van de vele kathedralen en kerken en vijf Russische militairen moesten een weg banen voor den Amerikaanschen ambassadeur, generaal Bedell Smith, die de middernachtsmis wilde bijwonen in de Bogojavlensky-kathedraal, waar patriarch Alexius van Moskou preekte.

Van „volkskerk” naar „wereldkerk”.

„In de Waagschaal” geeft het volgende artikel:

In de grote worsteling met het opdringende heidendom zijn de kerken zich hun ernstige verantwoordelijkheid bewust voor de kerstening van hun landen. Zij zijn gereed om de vele levenssterren weer te bezetten, vanwaar zij zich hadden moeten terugtrekken. Doch nu zij zich geplaatst zien tegenover de grote leegte die ontstaan is na het faillissement der heidense ideologieën, en nu zij de ontworpen na-oorlogse generatie willen helpen om een houvast te vinden in het Christelijk geloof, ondervinden zij een ernstige handicap door gebrek aan voldoende leiderschap. Wat zij thans nodig hebben, vooral in Europa, is de opleiding van theologen en leken, welke opleiding hen stevig fundeert in de christelijke leer en hun daarnaast een brede blik verschaft op de huidige werkelijkheid van een over de hele wereld verbreide Ecclesia Militans (strijdende kerk).

De Wereldraad van Kerken is in staat gesteld hiervoor een Oecumenisch Instituut te openen dat als centrum van die opleiding kan dienen. Het Instituut is gevestigd in het Chateau de Bossey bij Céligny, 18 km van Genève. Dit laatste heeft plaats voor ongeveer zestig personen en is zeer geschikt voor dit speciale doel.

Mannen en vrouwen, die hier zullen studeren, zullen worden gekozen uit drie groepen:

1. mannen en vrouwen die als leken in verschillende wereldlijke beroepen werkzaam zijn;
2. mannen en vrouwen die als leken thans reeds worden opgeleid voor kerkelijk werk: inwendige zending, jeugdwerk enz.;
3. theologische studenten en jonge predikanten.

Van deze drie groepen is de eerste de belangrijkste, maar ook de moeilijkste, niet alleen vanwege de praktische moeilijkheid om de betrokkenen voor een bepaalde tijd uit hun werk te halen, maar ook omdat er op het ogenblik in de kerken zo weinig klaarheid bestaat over de wijze waarop het christelijk getuigenis ten aanzien der sociale verantwoordelijkheid zal moeten klinken. Doch in vele landen is althans de noodzakelijkheid van een dussdanig getuigenis erkend en hier heeft men reeds een aantal ervaringen opgedaan waar het Oecumenisch Instituut zijn voordeel mee kan doen.

Tot zoover het artikel. De opmerking zij ons vergand, dat „de moeilijkheid” niet zoozeer hierin ligt, dat er in de kerken zoo weinig klaarheid bestaat over de wijze, waarop ten aanzien van de sociale verantwoordelijkheid een „getuigenis” zal moeten klinken, doch vooral hierin, dat er bij de orthodoxe kerken heel veel klaarheid bestaat ten aanzien van het beschamende feit, dat veel lichamen, die zich als christelijke kerken aandienen, aan het christelijk geloof ontzonken zijn, den Christus der Schriften

niet erkennen en dus teruggaan op ideologieën, waartoe ook de heidenen in den loop der eeuwen vóór en na gekomen zijn.

K. S.

De Engelkes begeert niet.

„Wie” — aldus ds H. W. Engelkes in synodoor. Kb. Delft,

„Wie in de laatste weken de pers van de kerken maar art. 31 K.O. gelezen heeft, kan geen schijn van hoop hebben, dat er weer vereeniging komt. En ik kan niet anders zeggen, al neemt men mij dat misschien kwalijk, dat zoolang de toon daar zoo hard en bitter en onchristelijk blijft, ik die vereeniging niet begeert”.

Tot zoover ds E. Hij schijnt nog niet een probleem erin te zien, dat zijn kerken eerst officieel zeiden: „niet voor wedergeboren houden? dan eruit”; daarna verklaarden: „voor wedergeboren houden? heelemaal niet noodig, al is het wel schriftuurlijk en al moeten we het handhaven”, en meteen verklaarden: „eruit blijft eruit”. Zoolang de DAAD daar zoo hard en bitter en onchristelijk blijft, begeeren wij de vereeniging niet. Wij willen broeders zien, geen verraders, en geen knoeiers. Overigens weten we, wat ds E. verwacht van de door ons aangeboden schriftelijke en openlijke bespreking van „wat ons scheidt”. Hij verwacht er niets van.

Een „zachte” wenk?

Toen ik, aldus ds L. de Wolff van Enschede,

den eersten Zondag na de vrijmaking „mijn” kansel beklom, nadat eerst ds Rijkse van Almelo voor de synodale kerk gepreekt had, viel mijn oog op den open geslagen Bijbel, waarin heel demonstratief was onderstreept het woord van 1 Cor. 12 : 31b „en ik wijs u eenen weg die nog uitnemender is”. Bedoelt is de weg der liefde. Er stonden bovendien twee nitroepstekens achter gekrast. Of die dominee daar toen over gepreekt heeft weet ik niet, al vermoed ik het wel, mede ook gelet op de paalmen die toen gezongen zijn.

Geen normen, maar feiten.

Ds J. Verkuy, synodocratisch predikant (Batavia) had een gesprek met „In de Waagschaal”. Daarin zei hij:

„Laaf men in Nederland toch niet steeds eenzijdig uit het gezagsstandpunt redeneren. Geen overheid kan nu eenmaal regeren zonder instemming des volks, zonder consensus populi. Daárrussen en tussen het gezagsstandpunt zal men het juiste evenwicht moeten zien te vinden. Dat is, dunkt mij, zuiver Calvinistisch geredeneerd en dat is ook het doelwit der regering-Schermerhorn.

Zorg en verdriet maakt zich van Ds Verkuy meester, als hij spreekt over het standpunt van zijn gereformeerde geestverwanten in Nederland. Als de leiding der anti-revolutionnaire partij de feiten maar kende!”

Tot zoover het verslag. 't Is 't oude liedje: wie aan de beginselen niet langer vasthouden wil, die zegt: wees toch niet „eenzijdig”. En dan is 't beginsel al een „zijde” geworden. En de andere „zijde” is het prijsgeven van 't beginsel. „Zorg en verdriet”? — wel, ze zijn wederkeerig.

KORTE BERICHTEN

— EEN AMERIKAANSCH STEEM. — „Alle Europese regeringen, alle partijen, alle leidende figuren handelen net als of er nog een wereldoorlog op komst is.... Zowel voor Moskou als Londen komt het Duitse probleem in de grond der zaak hierop neer, of de Duitsers in geval van oorlog door de Russen of door de Westerse mogendheden als hulptroepen gebruikt zullen worden. Dat alles is vreselijk.... en als er iets aan gedaan kan worden, dan zullen de Verenigde Staten het moeten doen”.

(„In de Waagschaal” 25 Mei 1946).

— KERKELIJKE, WAARSCHUWINGEN. Volgens „Paraat” kwamen enige belangrijke gegevens naar voren bij een splitsing naar leeftijden; daaruit blijkt n.l. dat er in de nabije toekomst een vermindering van het aantal Hervormden en een toename van de Katholieken valt te verwachten en daarmee, gezien de correlatie van godsdienst en politiek, een verschuiving in de politieke constellatie in ons land.

— RUSLAND OVER DE NEDERLANDSCHE VERKIEZINGEN. Volgens „Paraat” maakte radio Moskou bekend:

„Nu de verkiezingen in Nederland nabij zijn, treden in Zuid-Holland duizenden gewapende fascistie op. De organisatie „de landsknechten”, onder leiding van overate Koppert en met steun van de Rotterdamse grootindustrieën steekt de kop weer op. Zij heeft openbare vergaderingen gehouden in Rotterdam en andere plaatsen. Uit de Nederlandse concentratiekampen worden voortdurend nieuwe groepen fascistie ontslagen. Volgens de linkse Nederlandse bladen is de

leider van de Katholieke Volkspartij, Romme, tevens de leider van de fascistische reactie”.

— DE SCHULD VAN ZICH AFSCHUIVEN. De corruptie zijn we nog niet kwijt. Waarom niet? Omdat de particulieren en de particuliere ondernemers er nog dag in dag uit behagen in scheppen, de ambtenaren in verzoeking te brengen. („Paraat” 17 Mei 1946).

— UITWERPEN EN OECUMENISCH ZIJN. „In het midden der Gereformeerde kerken heeft zich een kerkelijke actie ontwikkeld, die bedoelt verlevendiging en verdieping van een oecumenisch besef op de basis van Gods Woord en de drie formulieren van eenigheid”. („Trouw”).

— EEN VERGELIJKING. „Ons Kerkblad” (N.-Brabant en Limburg) schrijft:

„Wat waren we dankbaar voor Englands houding in 1940. Zij doorzagen het gruwelijke spel. Zij voelden het schreuwende onrecht. En we hebben onzen God gedankt: „Geluk- kig! Zij willen zóó geen vrede!”

Maar als in 1946 de Gereformeerde belijders, die zich vrijmaakten van onscriptuurlijke leeringen en ongoddelijke schorsingen zeggen tegen de aanraders van waarheid en recht: zóó kunnen we niet U niet gaan praten over vrede, want gij handhaaft Uw bezettingrecht en gij wilt niet het gepleegde onrecht weer goed maken — dan krijgen deze menschen, die weten, dat de kerk nog iets heel anders is dan wereldsche politiek, te hooren uit synodocratische monden: gij zijt koppig en onwillig, gij wilt de scheur, gij wilt een eigen kerkje, gij kent geen liefde, enz. Wij steken U de hand toe, maar gij slaat die af!”

— METEN MET TWEE MATEN. „De Vrije Kerk” schrijft onder een artikel van dr. F. Tieleman:

„Met vreugde geven we dit schrijven door van een oud en eerbiedwaardig man, die reeds voor eenige jaren de synodalistische sfeer dermate bedorven achtte, dat hij de synode... verliet. (En nooit de waege kerkelijke vervolgd werd. Dat bleef voor iemand bewaard, dien men als professor aan de school der kerken in 'n brood raken kon)”.

— POOLSCHE KERKEN PROTESTEEREN. De Raad der Protestantse kerken in Polen publiceerde een manifest gericht tegen de voorlichting in het buitenland over de deportaties der Duitschers. Wij ontleenen hieraan het volgende:

Onlangs publiceerde de katholieke bisschop van Freiburg een herderlijke brief, waarin hij met een beroep op de christelijke naastenliefde en geloofsolidariteit van den paus en van den primas Hlond, een soort propaganda voert, die maar weinig verschilt van die, welke de Duitsers gedurende de oorlog bedreven.

En even verder:

Herinnert u wat wij hebben geleden; gij hebt van dat leed toen niet geweten. Herinnert u dat toen niet de tranen van miljoenen menschen vloeiden, zoals thans de bisschop van Freiburg pathetisch uitroept, maar wel het bloed van miljoenen Poolse burgers. De Duitsers hebben in Polen zes miljoen burgers omgebracht. Toentertijd konden wij geen beroep op uw medelijden doen, want ons land was één reusachtig en afgrijselijk Duits concentratiekamp, dat gescheiden lag van de gehele wereld.

Het volk, dat thans een beroep doet op de christelijke barmhartigheid, bewierookte toen in zijn overwegende meerderheid zijn nationale idolen met de rook der crematieovens, waar men miljoenen offers zonder erbarmen en zonder gerechtigheid verbrandde.

— NOG STEEDS DE N.J.G. In „Jeugtleven” (Groningen) staat het volgende te lezen:

„Verschillende leden van onze verenigingen hebben zich afgevraagd, waarom wij als Geref. Jeugd Centrale niet mee hebben gelopen in de grote stoet van de Groninger Jeugdverenigingen op de dag van de bevrijdingsfeesten.

Het antwoord kan kort zijn. Wij hadden geen uitnodiging ontvangen om mee te doen. Dit voorrecht was buiten de sportverenigingen en de kindergroepen slechts weggelegd voor hen, die bij de Ned. Jeugd Gemeenschap zijn aangesloten. Dat zijn wij niet en dus stonden wij er buiten.

Verwonderlijk deed het aan, dat de „Geref. Jeugd Centrale” (de synodocratische) wel meeliep en daarmee demonstreerde, dat zij nog steeds bij de N.J.G. is aangesloten.

— NIET GEREFORMEERD? Ds v. Hulsteyn schrijft in de Kerkbode van Amsterdam.

„In de Zeeuwse Kerkbode van de Synodaal gebonden Kerken van 19 April j.l. drukt Dr N. J. Hommes, van Middelburg, lid der laatste gehouden appel-synode zijner kerken, de volgende stellingen van bezwaarde, intussen vrijgemaakte, zijde af:

- a. dat al de kinderen der gelovigen heilig zijn (1 Kor. 7 : 14) of in Christus geheiligd zijn (1 Kor. 1 : 2);
- b. dat aan al die kinderen de heilsbelofte van dat verbond werkelijk toekomt (Hand. 2 : 39);
- c. dat dus voor al die kinderen de doopsbediening is betekening en verzegeling aan hen van het verbond der genade (of de heilsbelofte).

Vervolgens verklaart Dr Hommes dat hetgeen in deze stellingen is uitgedrukt „niet gereformeerd” is, ja, „beslist ongereformeerd”.

Wie durft nog te zeggen, dat hij niet weet, waar hij met de leerbeslissingen der Synoden 1942-1946 aan toe is? Wie is nog onzeker over de strekking der z.g. vervangings-formule?”

— „CLERUS” EN „LEKEN”. In Mededeelingen van Nieuw-Lekkerland lezen wij inzake het opgeworpen denkbeeld eener samenspreking van synodocratisch-gebonden met vrijgemaakten:

„Hoewel wij een eerlijke verdeling van de spreektijd voorstelden, wenschten zij geen samenspreking over deze dingen in de tegenwoordigheid der gemeentelieden, want zei de Praeses, dan zou het kunnen zijn, dat enkele brn of zrs zouden zeggen: „die vrijgemaakten hebben toch gelijk” en dat zou de scheur nog grooter maken.